
ศูนย์วัฒนธรรมไทยในสาธารณรัฐเกาหลี

อรรถัย ศรีสันติสุข*

ประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันตลอดมา ไม่ว่าจะเป็นด้านการทูต การทหาร การค้า การศึกษา และวัฒนธรรม

เพื่อที่จะรู้จักและมีความสัมพันธ์ที่ดียิ่งขึ้น จึงควรมีหน่วยงานที่ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยในด้านนี้โดยตรง สำหรับประเทศไทย ได้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ศึกษาวิจัยและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐเกาหลีและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี หน่วยงานนั้นคือ โครงการเกาหลีศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Korean Studies Center, Institute of East Asian Studies, Thammasat University) ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2527

ในสาธารณรัฐเกาหลีก็มีหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน คือ ศูนย์วัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยฮันกุก ภาษาและกิจการต่างประเทศ ซึ่งก่อตั้งขึ้นในเดือนกันยายน พุทธศักราช 2529 ประมาณ 2 ปีหลังจากการก่อตั้งโครงการเกาหลีศึกษาในประเทศไทย

ประวัติความเป็นมาของศูนย์วัฒนธรรมไทย

เนื่องจากมหาวิทยาลัยฮันกุก ภาษาและกิจการต่างประเทศ (Hankuk University of Foreign Studies)

เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการสอนภาษาและกิจการต่างประเทศ โดยเฉพาะ ดังนั้นจึงมีการสอนภาษาต่างๆ ถึง 19 ภาษา รวมทั้งภาษาไทยด้วย แผนกวิชาภาษาไทย (Department of Thai Language) ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2509 โดยมีศาสตราจารย์ชอย ชางซอง ผู้เคยมาศึกษาในประเทศไทย เป็นหัวหน้าแผนก และเป็นตัวจักรสำคัญในการวางหลักสูตรและบริหารการสอน แผนกภาษาไทยร่วมมือทางวิชาการกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การสอนภาษาไทย เริ่มการสอนจากวิทยาเขตอิมุน-ดง ในกรุงโซลและขยายขอบเขตเพิ่มเติมที่วิทยาเขตยงอิน ซึ่งห่างจากวิทยาเขตเดิมประมาณ 50 กิโลเมตร การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับปริญญาตรีได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดี เริ่มจากนักศึกษาจำนวน 20 คน จนถึงปัจจุบัน มีประมาณ 300 คน และการสอนได้ขยายไปสู่ระดับบัณฑิตศึกษาในปีพุทธศักราช 2528

นอกจากการสอนภาษาไทยแล้ว แผนกภาษาไทยยังมีกิจกรรมนอกหลักสูตรเกี่ยวกับประเทศไทยอยู่เสมอ เช่น การจัดงาน “วันสวัสดิ์” เพื่อให้นักศึกษาได้มาแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยและพบปะสังสรรค์กัน

*รองผู้อำนวยการสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ฝ่ายเกาหลีศึกษา พ.ศ. 2527 - 2530

จากการที่แผนกวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มีทรัพยากรบุคคลและมีกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยอยู่เสมอ มหาวิทยาลัยนี้จึงเป็นแหล่งที่ชาวเกาหลีมาติดต่อขอข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยเป็นประจำ ภาระหน้าที่ของแผนกวิชาภาษาไทย จึงขยายออกไปนอกขอบเขตของสถาบันการศึกษามากขึ้น และจุดนี้เองทำให้มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทย จึงได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง ศูนย์วัฒนธรรมไทยขึ้น ณ วิทยาเขต ยงอิน โดยถือโอกาสการครบรอบ 20 ปีของการก่อตั้งแผนกวิชาภาษาไทย มาเป็นวาระของการเปิดศูนย์วัฒนธรรมไทย ในปีพุทธศักราช 2529

การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ทั้งในสาธารณรัฐเกาหลี และจากประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงก่อตั้ง ศาสตราจารย์ชอย ชางซอง ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อกราบทูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมของศูนย์วัฒนธรรมไทย ในสาธารณรัฐเกาหลี นอกจากนี้ในช่วงปี พ.ศ. 2529 ของการเปิดศูนย์วัฒนธรรมไทย ได้มีการประสาทปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้แก่ ดร.คิม อึงแบ ประธานสภามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ภาษาและกิจการต่างประเทศ ในฐานะผู้สนับสนุนการก่อตั้งแผนกวิชาภาษาไทยและศูนย์วัฒนธรรมไทย

เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และกิจกรรม

ศูนย์วัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิจัยเกี่ยวกับประเทศไทย และเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยให้แก่ชาวเกาหลี ศูนย์วัฒนธรรมไทยจะเป็นแหล่งรวบรวมเอกสาร และสื่อทัศนูปกรณ์

เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ วิดีโอ เกี่ยวกับประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมศิลปวัตถุต่าง ๆ ของไทย เช่น พระพุทธรูปโบราณจำลอง ไม้สลักกลดลายไทย ตลอดจนการสาธิตลักษณะความเป็นอยู่พื้นบ้านของไทยบางประการ เช่น การปลูกและเจาะมะพร้าว เป็นต้น

เป้าหมายของศูนย์วัฒนธรรมไทย คือเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านไทยศึกษา ส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านไทยศึกษาตลอดจนสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีและประเทศไทย

กิจกรรมที่ได้เริ่มจัดทำแล้วได้แก่ การวิจัยด้านภาษา การรวบรวมเอกสารข้อมูล งานเผยแพร่ด้านเอกสารและสื่อสารมวลชน การบรรยายพิเศษและการจัดนิทรรศการ

เปรียบเทียบลักษณะ ศูนย์วัฒนธรรมไทยของสาธารณรัฐเกาหลี กับ โครงการเกาหลีศึกษาของประเทศไทย

หากพิจารณาในด้านโครงสร้างของหน่วยงานจะเห็นได้ว่ามีลักษณะที่ทั้งคล้ายคลึงและแตกต่างกัน

ในส่วนที่คล้ายคือ ศูนย์วัฒนธรรมไทย และโครงการเกาหลีศึกษา (ซึ่งชื่อในภาษาอังกฤษเรียกว่า ศูนย์เกาหลีศึกษา) เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานระดับคณะหรือสถาบันของมหาวิทยาลัย เช่น โครงการเกาหลีศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งของสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และศูนย์วัฒนธรรมไทย ขึ้นอยู่กับแผนกวิชาภาษาไทย (เทียบเท่าคณะ) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ภาษาและกิจการต่างประเทศ

ในส่วนที่แตกต่างกันอยู่บ้าง คือ ลักษณะของหน่วยงานที่ศูนย์วัฒนธรรมไทย และโครงการเกาหลีศึกษาอิงอยู่ กล่าวคือ ศูนย์วัฒนธรรมไทยอิงอยู่กับแผนกภาษาไทยซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะการสอนเพื่อประสาท

ปริญญาโดยตรง โดยมีลักษณะวิชาเน้นด้านการสอนภาษาเป็นหลัก ส่วนโครงการเกาหลีศึกษา อิงอยู่กับสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีใช้เพื่อการสอนเพื่อให้ปริญญาโดยตรง แต่เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมการศึกษาวิจัยในเชิงสหวิชา มีใช้เน้นด้านภาษาเป็นหลัก

ในแง่ของคณะกรรมการดำเนินงาน ทางด้านศูนย์วัฒนธรรมไทย มีศาสตราจารย์ชอย ชางซอง ซึ่งเป็นหัวหน้าแผนกวิชาภาษาไทย ร่วมกับคณาจารย์ในแผนกวิชาเป็นคณะผู้ดำเนินงาน โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายเกาหลีและไทย หน่วยงานจากประเทศไทยที่ให้ความร่วมมือได้แก่กรมศิลปากร คณะกรรมการวัฒนธรรมไทยแห่งชาติ คณะกรรมการเอกลักษณ์ไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น

ส่วนด้านโครงการเกาหลีศึกษาของไทย มีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยตัวแทน จากคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อให้มีลักษณะการศึกษาวิจัยในเชิงสหวิชา นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญด้านเกาหลีศึกษา และเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในวงการหลายท่าน ทั้งนี้โดยได้รับความร่วมมือจากสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลี สถานกงสุลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีและองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น

ในด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของศูนย์วัฒนธรรมไทย และโครงการเกาหลีศึกษา โดยทั่วไปนับว่าคล้ายคลึงกัน นั่นคือ ไทยต้องการศึกษาวิจัยเกาหลีและเกาหลีต้องการศึกษาวิจัยไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และสร้างเสริมความสัมพันธ์ตลอดจนแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกัน

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงแนวโน้มการศึกษาวิจัยในระยะเริ่มต้น จะพบว่า มีลักษณะที่แตกต่างกันอยู่บ้าง เช่น ทางด้านศูนย์วัฒนธรรมไทย จะมีงานซึ่งมีแนวโน้มในทางด้านภาษา การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของภาษาไทยและภาษาเกาหลี การเปรียบเทียบชื่อของชาวไทย และชาวเกาหลี ตลอดจนการจัดทำพจนานุกรมภาษาไทยและเกาหลีเป็นต้น ส่วนงานวิจัยของโครงการเกาหลีศึกษาจะศึกษาในเชิงสหวิชา เช่น ความสัมพันธ์ไทย-เกาหลี ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษาเป็นต้น ตลอดจนศึกษากระจายไปตามสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย สังคมวิทยา และการสื่อสาร เป็นต้น ส่วนการศึกษาในด้านภาษาเกาหลียังอยู่ในระดับน้อยหรือเกือบจะไม่มี การที่แนวโน้มการศึกษาออกมาในแนวนี้นั้นในระยะต้น อาจเนื่องมาจากลักษณะโครงสร้างและวัตถุประสงค์ของสถาบันที่แตกต่างกันก็เป็นได้

ในด้านกิจกรรม ศูนย์วัฒนธรรมไทย มีลักษณะที่เปิดให้เข้าชม หรือจัดนิทรรศการให้ผู้สนใจเข้าชมได้เสมอ เพราะมีสถานที่เป็นสัดส่วน ซึ่งรวบรวมศิลปวัฒนธรรมบางอย่างของไทยไว้ ส่วนโครงการเกาหลีศึกษา ยังไม่มีสถานที่เด่นชัดเป็นสัดส่วนของตนเอง ไม่มีศิลปวัตถุหรือแม้แต่ตุ๊กตาแต่งกายประจำชาติเกาหลี ให้ผู้สนใจชม มีแต่เพียงเอกสารและภาพโปสเตอร์เท่านั้น เมื่อใดที่ต้องการจัดนิทรรศการก็จะขอยืมจากสถานทูตหรือจากกรรมการ ดังนั้น ที่ผ่านมากิจกรรมด้านนิทรรศการของโครงการเกาหลีศึกษา จะอยู่ในระดับที่น้อยมากแต่โครงการเกาหลีศึกษา จัดให้มีการสัมมนาและอภิปรายทางวิชาการอยู่เสมอ รวมทั้งจัดการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีเป็นครั้งคราว โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น

ความร่วมมือระหว่างศูนย์วัฒนธรรมไทยกับ โครงการเกาหลีศึกษา

จากวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตรงกันของโครงการเกาหลีศึกษา (ของไทย) และศูนย์วัฒนธรรมไทย (ของสาธารณรัฐเกาหลี) จึงควรที่หน่วยงานทั้งสองจะมีความร่วมมือและความสัมพันธ์ต่อกันในด้านต่าง ๆ แต่เท่าที่ผ่านมา ยังไม่มีความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างกันเท่าที่ควร นอกจากมีการแลกเปลี่ยนเอกสารบ้างเป็นส่วนน้อย ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะต่างฝ่ายต่างมีแหล่งติดต่อหาข้อมูลของตนอยู่แล้วก็เป็นได้

ดังนั้นจึงน่าที่จะมีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือทางวิชาการของทั้งสองหน่วยงานขึ้น ซึ่ง

อาจทำได้ในหลายประการ เช่น การแลกเปลี่ยนเอกสาร และข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ การแลกเปลี่ยนบุคลากร การทำวิจัยร่วมกัน การจัดสัมมนาร่วมกัน เป็นต้น

ในอนาคต ศูนย์วัฒนธรรมไทย ตั้งความหวังที่จะมีศาลาไทยบนเนินเขาในมหาวิทยาลัยอันกุกฯ ทางโครงการเกาหลีศึกษา ก็มีความหวังที่จะมีศาลาเกาหลีในบริเวณของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เช่นกัน แต่ความหวังที่น่าจะเป็นไปได้ในเร็ววันนี้ คือความร่วมมือระหว่างโครงการเกาหลีศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กับศูนย์วัฒนธรรมไทย แผนกวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยอันกุกฯ และความสำเร็จของการศึกษาวิจัย เพื่อความเข้าใจ อันดีระหว่างกันของประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี

하늘은 국경이 없어서 한국인과 태국인은 같은 하늘 아래 사네.
ฟ้าไม่มีพรมแดน ชาวไทยและชาวเกาหลีอยู่ใต้ฟ้าเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

แผนกวิชาภาษาไทย เอกสารแนะนำแผนกวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยอันกุก ภาษาและกิจการต่างประเทศ

ค.ศ. 1966 - 1986

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย "คำประกาศเกียรติคุณ ดร. คิม ฮึงแบ" เนื่องในพิธีประสาทปริญญาอักษรศาสตร-

ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 24 กันยายน 2529

ประสิทธิ์ "เหลียวมองรอบโลก : จลองภาษาไทยในเกาหลีใต้" ฟ้าเมืองไทย พุทธสบัติที่ 14 กันยายน 2529